

Deklarácia práv dieťaťa

vyhlásená rezolúciou Valného zhromaždenia 1386 (XIV) z
20. novembra 1959

Preambula

Pretože národy Organizácie Spojených národov znovu potvrdili v Charte svoju vieru v základné ľudské práva a v dôstojnosť a hodnotu ľudskej osobnosti a rozhodli sa podporovať sociálny pokrok a vyššiu životnú úroveň vo väčšej slobode,

pretože Organizácia Spojených národov vyhlásila vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv, že každý je nositeľom všetkých práv a slobôd v nej zakotvených, bez ohľadu na odlišnosti akéhokoľvek druhu, ako je rasa, farba, pohlavie, jazyk, náboženstvo, politické alebo iné presvedčenie, národný alebo sociálny pôvod, majetok, rodové alebo iné postavenie,

pretože dieťa z dôvodu svojej fyzickej i duševnej nezrelosti potrebuje osobitné záruky a starostlivosť, vrátane primeranej právnej ochrany, pred aj po narodení,

pretože potreba takýchto osobitných záruk bola vyhlásená v Ženevskej deklarácii práv dieťaťa z r. 1924 a uznaná vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v stanovách špecializovaných i medzinárodných organizácií starajúcich sa o blaho detí,

pretože ľudstvo je povinné dať dieťaťu to najlepšie, čo má.

Valné zhromaždenie

vyhlasuje túto Deklaráciu práv dieťaťa, aby mohlo mať šťastné detstvo a požívať pre vlastné dobro a pre dobro spoločnosti práva a slobody tu zakotvené; vyzýva rodičov, mužov a ženy ako jednotlivcov, dobrovoľné organizácie, miestne úrady i vlády krajín, aby uznali tieto práva a snažili sa dosiahnuť ich zachovávanie cestou legislatívnych a iných opatrení postupne prijímaných v súlade s nasledujúcimi zásadami:

Zásada 1

Dieťa musí požívať všetky práva zakotvené v tejto deklarácii. Každé dieťa bez výnimky musí byť nositeľom týchto práv, bez rozdielu alebo diskriminácie na základe rasy, farby, pohlavia, jazyka, náboženstva, politického alebo iného presvedčenia, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodového alebo iného postavenia, či už jeho samého alebo jeho rodiny.

Zásada 2

Dieťa musí požívať osobitnú ochranu a musia mu byť zákonom i ostatnými spôsobmi dané príležitosti a možnosti na to, aby sa mohlo rozvíjať fyzicky, mentálne, morálne, duchovne a sociálne zdravým a normálnym spôsobom, v podmienkach slobody a dôstojnosti. Pri prijímaní zákonov na tento účel musia byť prvoradé najlepšie záujmy dieťaťa.

Zásada 3

Dieťa od svojho narodenia musí mať právo na meno a štátnu príslušnosť.

Zásada 4

Dieťa musí požívať výhody sociálneho zabezpečenia. Musí mať právo vyrastať a rozvíjať sa v zdraví; preto sa musí jemu i jeho matke poskytovať osobitná starostlivosť a ochrana vrátane primeranej starostlivosti v dobe pred jeho narodením i po ňom. Dieťa musí mať právo na primeranú výživu, bývanie, zotavenie a zdravotnícke služby.

Zásada 5

Dieťaťu, ktoré je fyzicky, mentálne alebo sociálne postihnuté, musí sa poskytovať osobitné zaobchádzanie, výchova a starostlivosť, ktorú si vyžaduje jeho zvláštne postavenie.

Zásada 6

Dieťa na plný a harmonický rozvoj svojej osobnosti potrebuje lásku a porozumenie. Musí všade tam, kde je to možné, vyrastať v starostlivosti a pod zodpovednosťou svojich rodičov, a v každom prípade v ovzduší náklonnosti a morálneho aj materiálneho bezpečia; dieťa v útlom veku nesmie byť — okrem výnimočných okolností — odlúčené od svojej matky. Spoločnosť a verejné úrady sú povinné poskytovať zvýšenú a osobitnú starostlivosť deťom bez rodiny a deťom bez primeraných prostriedkov podpory. Finančná podpora štátu i ďalšia pomoc na zabezpečenie detí z veľkých rodín je žiadúca.

Zásada 7

Dieťa má právo získať vzdelanie, ktoré musí byť bezplatné a povinné, prinajmenšom v elementárnych stupňoch. Musí mu byť poskytnuté vzdelanie, ktoré bude zvyšovať jeho všeobecnú kultúrnu úroveň a umožni mu na základe rovnakých príležitostí rozvíjať svoje schopnosti, vlastný úsudok a zmysel pre morálnu i sociálnu zodpovednosť a stať sa platným členom spoločnosti.

Najlepšie záujmy dieťaťa musia byť hlavnou zásadou tých, ktorí zodpovedajú za jeho vzdelanie a výchovu; táto zodpovednosť spočíva predovšetkým na jeho rodičoch.

Dieťa musí mať plnú príležitosť na hru a zábavu, ktoré by mali smerovať k rovnakým cieľom ako vzdelanie; spoločnosť a verejné úrady musia vyvíjať úsilie na podporu výkonu tohto práva.

Zásada 8

Dieťa musí byť za každých okolností medzi prvými, komu bude poskytnutá ochrana a pomoc.

Zásada 9

Dieťa musí byť chránené pred všetkými formami zanedbávania, krutosti a vykorisťovania. Nesmie byť predmetom obchodu v akejkoľvek forme.

Dieťa nesmie byť prijaté do zamestnania pred dosiahnutím príslušného minimálneho veku; v nijakom prípade mu nesmie byť vnútené alebo dovolené vykonávať povolanie alebo zamestnanie, ktoré by mohlo škodiť jeho zdraviu alebo výchove, resp. prekážať v jeho fyzickom, duševnom alebo morálnom rozvoji.

Zásada 10

Dieťa musí byť chránené pred praktikami, ktoré môžu povzbudzovať rasovú, náboženskú a akúkoľvek inú formu diskriminácie. Musí byť vychovávané v duchu porozumenia, znášanlivosti, priateľstva medzi národmi, mieru a všeobecného bratstva a plne si uvedomujúc, že svoju energiu i talent by malo venovať službe bližným.